

## POSTANOWIENIE

24 kwietnia 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Jacek Grela

na posiedzeniu niejawnym 24 kwietnia 2023 r. w Warszawie,  
w sprawie wszczętej z zawiadomienia Wojewódzkiego Szpitala Psychiatrycznego  
w G.

z udziałem Z. G.

o stwierdzenie zasadności zatrzymania uczestnika w szpitalu psychiatrycznym,  
na skutek skargi kasacyjnej Z. G.

od postanowienia Sądu Okręgowego w Gdańsku

z 29 lipca 2022 r., II 1 Ca 254/21,

**1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**

**2. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Okręgowego w Gdańsku na rzecz adwokata T. S. 240 (dwieście czterdzieści) zł, obejmujące należną stawkę podatku od towarów i usług, kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej uczestnikowi z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

## UZASADNIENIE

Postanowieniem z 10 marca 2021 r. Sąd Rejonowy Gdańsk - Południe w Gdańsku stwierdził zasadność zatrzymania Z. G. w Wojewódzkim Szpitalu Psychiatrycznym im. [...] w G. 23 listopada 2018 r. na podstawie art. 28 ustawy o ochronie zdrowia psychicznego - bez jego zgody.

Postanowieniem z 29 lipca 2022 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku oddalił apelację uczestnika.

W skardze kasacyjnej uczestnik, jako uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, wskazał na przesłanki przedsądu przewidziane w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 3 i 4 k.p.c.

Zdaniem skarżącego w sprawie występuje nieważność postępowania, a skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

**Sąd Najwyższy zważył, co następuje:**

W judykaturze już wielokrotnie wypowiedano się na temat charakterystyki skargi kasacyjnej (zob. postanowienie SN z 13 czerwca 2018 r., II CSK 71/18). Wskazano tam m.in., że skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej.

Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398<sup>9</sup> k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony - co należy podkreślić - wyłącznie do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 1 - 4 k.p.c., nie zaś merytorycznej oceny skargi kasacyjnej. W razie spełnienia co najmniej jednej z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Skarga kasacyjna jest środkiem odwoławczym od orzeczeń sądu drugiej instancji. Wyłączone jest bezpośrednie badanie w postępowaniu kasacyjnym naruszenia przepisów postępowania przez sąd pierwszej instancji, w tym prowadzących do nieważności postępowania. Kwestia ta może podlegać badaniu i rozpoznaniu przez Sąd Najwyższy jedynie pośrednio, poprzez przytoczenie przez skarżącego w ramach drugiej podstawy z art. 398<sup>3</sup> § 1 k.p.c. stosownego zarzutu naruszenia przez sąd odwoławczy art. 378 § 1 k.p.c. lub art. 386 § 2 k.p.c. (zob. wyrok SN z 6 kwietnia 2011 r., II UK 318/10).

Wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie może uzasadniać zarzut nieważności postępowania przed sądem pierwszej instancji, albowiem Sąd Najwyższy - rozpatrując skargę kasacyjną - nie jest władny w ramach bezpośredniej kontroli instancyjnej badać ważności (nieważności) postępowania przed sądem pierwszej instancji (zob. postanowienie SN z 23 maja 2014 r., II PK 30/14). Skoro skarga kasacyjna przysługuje od wyroku sądu drugiej instancji, to nieważność postępowania, skutkująca przyjęciem skargi kasacyjnej do rozpoznania, ma dotyczyć postępowania przed sądem drugiej instancji (zob. postanowienia SN: z 18 lutego 2016 r., V CSK 465/15; z 7 czerwca 2013 r., II CSK 720/12 i z 29 stycznia 2013 r., V CSK 192/12).

Nie można także uznać, że w przedmiotowej sprawie doszło do nieważności postępowania przed Sądem drugiej instancji. Szpital psychiatryczny, który zgodnie z art. 23 ust. 4 ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego zawiadomił sąd opiekuńczy o przyjęciu do szpitala osoby chorej psychicznie bez jej zgody, nie jest uczestnikiem postępowania wszczętego przez sąd na podstawie art. 25 ust. 1 tej ustawy (zob. postanowienie SN z 14 listopada 2014 r., I CSK 653/14). Postanowieniem z 18 czerwca 2021 r. Sąd Okręgowy w Gdańsku zwolnił Wojewódzki Szpital Psychiatryczny im. [...] od dalszego udziału w sprawie. Nie można przyjąć, że udział w postępowaniu nieprocesowym osoby, która nie powinna być jego uczestnikiem pozbawił uczestnika możliwości obrony jego praw. W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że pozbawienie możliwości obrony swych praw w rozumieniu art. 379 pkt 5 k.p.c. zachodzi, jeżeli z powodu wadliwości procesowych sądu lub strony przeciwnej, będących skutkiem naruszenia konkretnych przepisów Kodeksu postępowania cywilnego, których nie można było usunąć przed wydaniem orzeczenia w danej instancji, strona nie mogła, wbrew swej woli, brać i nie brała udziału w postępowaniu lub jego istotnej części (zob. postanowienia SN: z 23 sierpnia 2022 r., I CSK 2917/22; z 3 czerwca 2022 r., I CSK 1741/22 i z 8 kwietnia 2022 r., I CSK 705/22). Uczestnik mógł formułować swoje argumenty i zarzuty w pismach procesowych, co zresztą czynił. Uczestnik przed Sądami pierwszej i drugiej instancji był zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika.

Skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, w rozumieniu art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c., gdy w sprawie doszło do kwalifikowanego: oczywistego naruszenia prawa, widocznego od razu, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby głębszej analizy. Konieczne było zatem wykazanie, że Sąd drugiej instancji w sposób oczywisty naruszył przepis jasny i jednoznaczny, którego wykładnia i stosowanie nie budzi żadnych wątpliwości (zob. m.in. postanowienia SN: z 8 marca 2002 r. I PKN 34/01, OSNP 2004, nr 6, poz. 100; z 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49 i z 11 stycznia 2008 r. I UK 285/07).

W skardze kasacyjnej nie powołano argumentów, które mogłyby świadczyć, że w sprawie doszło do oczywistego naruszenia prawa oraz że w wyniku takiego naruszenia zapadło w sądzie drugiej instancji orzeczenie oczywiście wadliwe. Uzasadnienie wniosku stanowi w istocie próbę zaangażowania Sądu Najwyższego do kolejnej weryfikacji instancyjnej prawidłowości dokonania przez Sąd drugiej instancji ustaleń faktycznych i oceny prawnej w sprawie, co nie jest celem postępowania kasacyjnego i nie może skutecznie uzasadniać wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ze względu na przesłankę przedsądu przewidzianą w art. 398<sup>9</sup> § 1 pkt 4 k.p.c.

Biorąc to pod uwagę Sąd Najwyższy, na podstawie art. 398<sup>9</sup> § 2 k.p.c., odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej, nie znajdując też okoliczności, które obowiązany jest brać pod uwagę z urzędu w ramach przedsądu.

O kosztach pełnomocnika z urzędu orzeczono na podstawie § 14 ust.1 pkt 3 w zw. z § 16 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 3 i § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (tekst jedn. Dz. U. z 2019 r., poz. 18 ze zm.), z uwzględnieniem wyroku Trybunału Konstytucyjnego z 23 kwietnia 2020 r. (SK 66/19, Dz.U. z 2020 r., poz. 769), a więc przy zastosowaniu § 8 ust. 1 pkt 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r., poz. 1800 ze zm.)

[SOP]

[ms]